

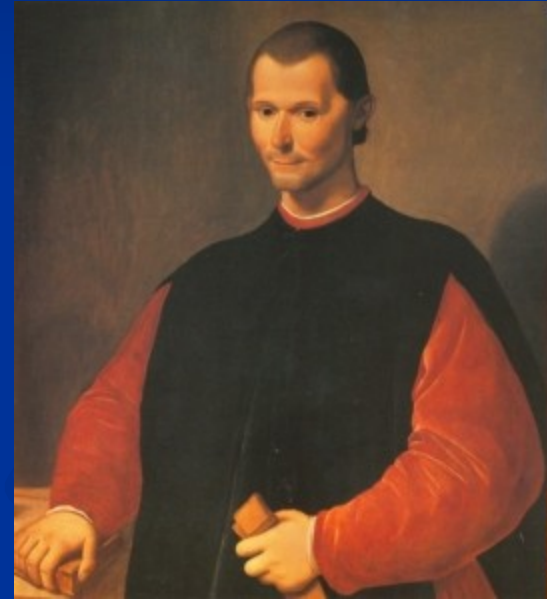
Základy státovědy

Jednotlivé body

- Pojem a znaky státu, moderní stát
- Funkce státu
- Politický režim státu
- Forma vlády – monarchie, republika
- Unitární a složené státy
- Společenství států
- Tripartita moci
- Ochrana lidských práv

Pojem stát

- Status=řád, stav
- Lo stato – Machiavelli
- Res publica=věc veřejná
- Moderní stát:
 - ústavní stát
 - právní stát: legalita
 - demokratický stát
 - sociální stát
- germánsko-románský stát, vertikality
- angloamerické pojetí: veřejná moc

Důvody vzniku států

- Rozpad koloniálních mocností:
 - Poválečné události:
 - Osídlení území:
 - Národní revoluce:
 - Ochrana národa:
 - Náboženství:
- POL, IND, USA, ISR, YUG, ČSR

Pojmové znaky státu (Jellinek)

- A) **území** – na němž je uplatněna státní moc, ovšem:
československá exilová vláda Londýn
- B) **obyvatelstvo**
 - oba znaky současně!
 - trvalé osídlení, ovšem: Vatikán
 - Lincoln: government **of the people, by the people, for the people**)
 - státní občané X apatridé
- C) **státní moc**, suverenita

Pojmové znaky státu

- Suverenita:
 - výsostná moc, jednotná, neomezenost, nezávislost na jiné moci
 - mezinárodní právo: vztahy mezi státy založeny na reciprocitě, rovnosti,
- Teritorialita práva
- Personalita práva
- X anarchisté..?

Funkce státu

- Původně represivní
- Výrazem plnění fcí: státní politika
- Fce moderního státu:
- **A) regulativně – normativní** – státní správa, územní, zájmová, akademická samospráva, právní pravidla primární – sekundární – terciární
- **B) organizace veřejných služeb**
- **C) ochranná**
- **D) arbiterská** (klasické soudní řízení – arbitr)

Politický režim státu

- Autoritářský – vedení úzké skupiny+formální volby .. diktatury, totalitární:
 - a) absolutní monarchie
 - b) komunismus, socialismus
 - c) teokracie
- Liberálně – demokratický: soutěž, pluralita, pravidelné volby, občanské svobody, veřejné mínění, masmédia, tripartita moci

Tripartita moci

Legislativa = zákonodárství

- pravomoc vydat předpis

Exekutiva = výkonná moc

- pravomoc předpis provést

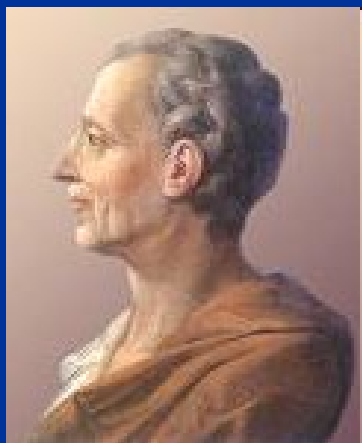
Judikativa = soudní moc

- pravomoc rozhodnout spor

Vztahy mezi nimi!

„Od panovníka je třeba oddělit zákonodárství a soudcovskou pravomoc!“

Charles Louis de Montesquieu

Formy vlády

- Monarchie – privilegované postavení vládce
 - absolutní nebo konstituční

Republika – dočasný výkon funkce

- parlamentní, prezidentský, smíšený model
- parlament – zastupitelská demokracie,
inkompatibilita, imunita, indemnita – rozdíl?
Kdo je chráněn? + Pokusy o změnu v ČR

Imunita-čl. 27 ÚČR

- Materiální imunita = indemnita = za hlasování a projevy nelze / disciplinární stíhání komorou
- Imunita procesní, trestněprávní = lze jej stíhat jen se souhlasem komory
- Imunita prezidenta: nelze za to, co spáchal v době funkce, ani přestupek / velezrada

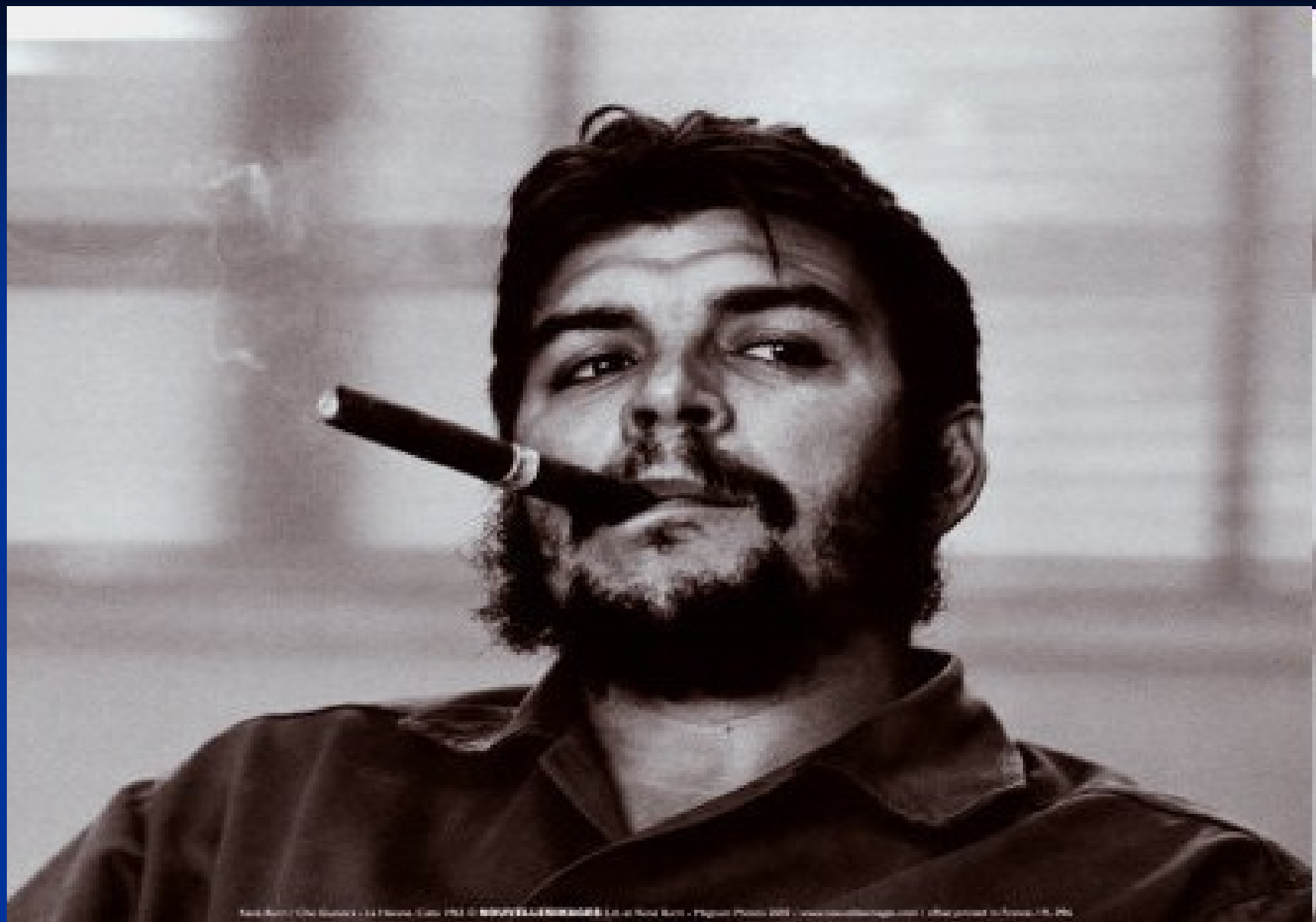

Tommy Hilgert / The Agency - La Havana - Cuba - 1943 © www.fox.com - All rights reserved - Fox.com - All rights reserved - Fox.com - All rights reserved - Fox.com - All rights reserved - Fox.com

- Lev Davidovič Trockij
- Idi Amin
- Ivan IV.
- Pol Pot
- Ernesto Guevara
- Muamar Kaddáfí

Kambodža

carské Rusko

Libye

SSSR

Kuba

Uganda

16.stol.

50's, 60's

Meziválečné období

Současnost

70's

Parlamentní systém

- Klasický: AUS, BEL, CAN, NZL, DK, SVK, NOR, HUN...
- Mutace: BRD – der Kanzler, UK – Prime Minister, AUT – přímá volba, IT – čistý parlamentarismus, JAP

Prezidentský systém

- Striktní oddělení legislativy a exekutivy
 - Prezident není odpovědný parlamentu
 - Ministři vázáni na prezidenta
 - USA
-
- Direktoriální systém – Švýcarsko, všechny parlamentní strany zastoupeny v direktoriu

Volební systémy

- Prostředek zastupitelské demokracie
- = pravidla sčítání hlasů a přidělování mandátů
- 1) systém většinový
- 2) systém poměrného zastoupení

Uzavírací klauzule pro politické strany – Itálie ji nemá!

Státy unitární x federace x konfederace

- Vznik federace asociací x disociací
- ČSSR: federací kdy?
- Vývoj: dualismus Rakousko – Uhersko
- Prvky federace: Bundesländer (BRD), kantony (CH), státy (USA), teritoria (CAN) apod.
- Soulad národních a federálních předpisů
- Specifický ústavní systém: řešení sporů mezi členy federace navzájem, nebo mezi členem a federací

Státy unitární x federace x konfederace

- Konfederace má přechodný charakter
- SNS (bývalý SSSR)
- Švýcarsko dnes nese název *Confederatio Helvetica*, ale je federací!

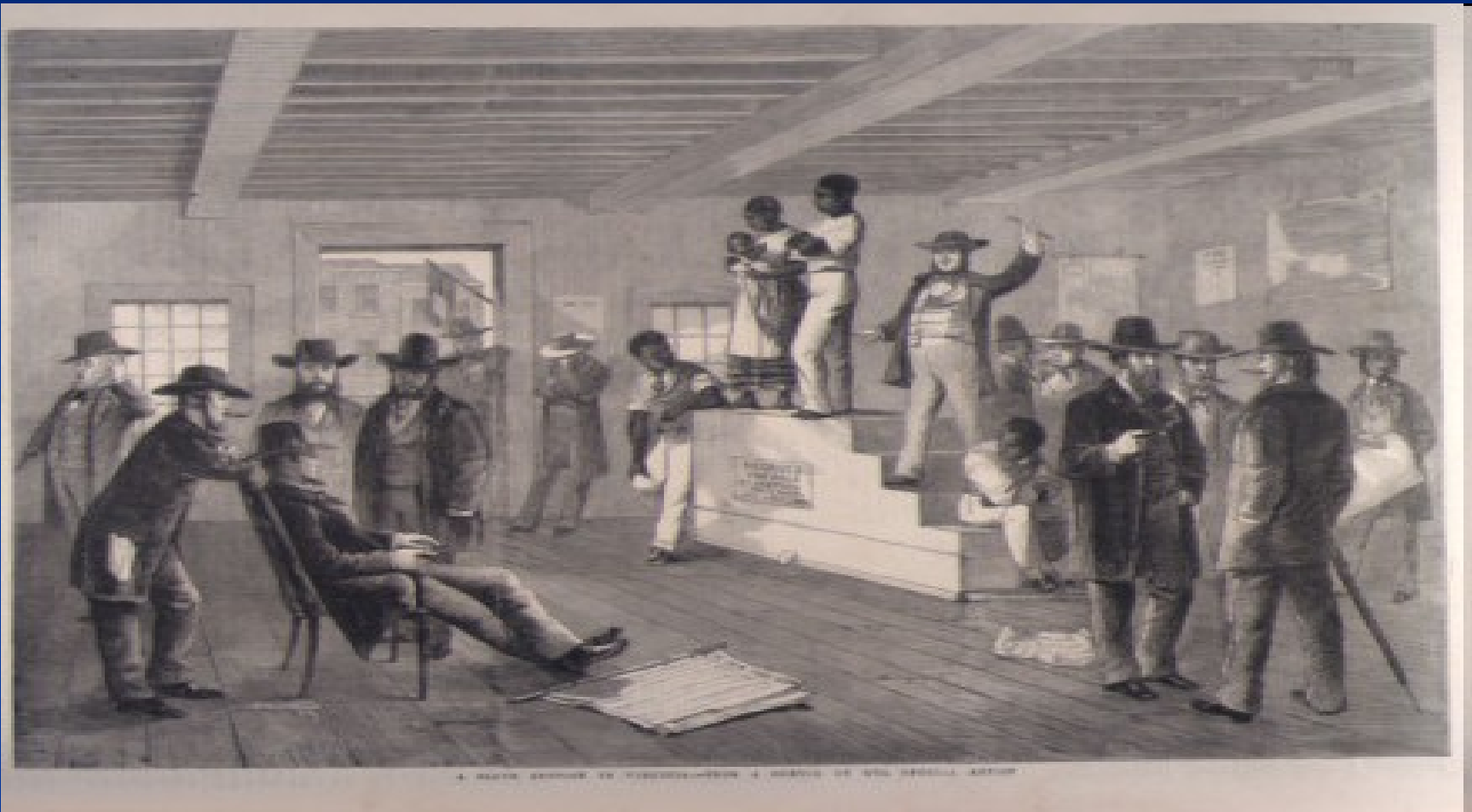
Příklad USA

- Listina práv, federální ústava, Články konfederace
- Všechna práva jen pro **BÍLÉ MUŽE**
- Volební právo žen 1920!
- Svoboda otrokům 1865!
- Pokroková ústava (1777) státu Vermont

Příklad USA

Příklad USA

EU (www.euroskop.cz)

- Původní motivace: hospodářská, ekonomická
- Dnes: kolik má členů? Které? Které evropské státy nejsou členy? Kdo je nyní čekatelem? Který stát nyní předsedá EU?
- Vyjednávání už před Sametem
- Červen 2003 referendum: 77, 33%
- 1. 5. 2004 ČR + 9 zemí = 25
- Dnes? Kdo nyní čeká? Kdo odmítá?

Společné orgány:

Leg.: EP (Jerzy Buzek), Evropská rada

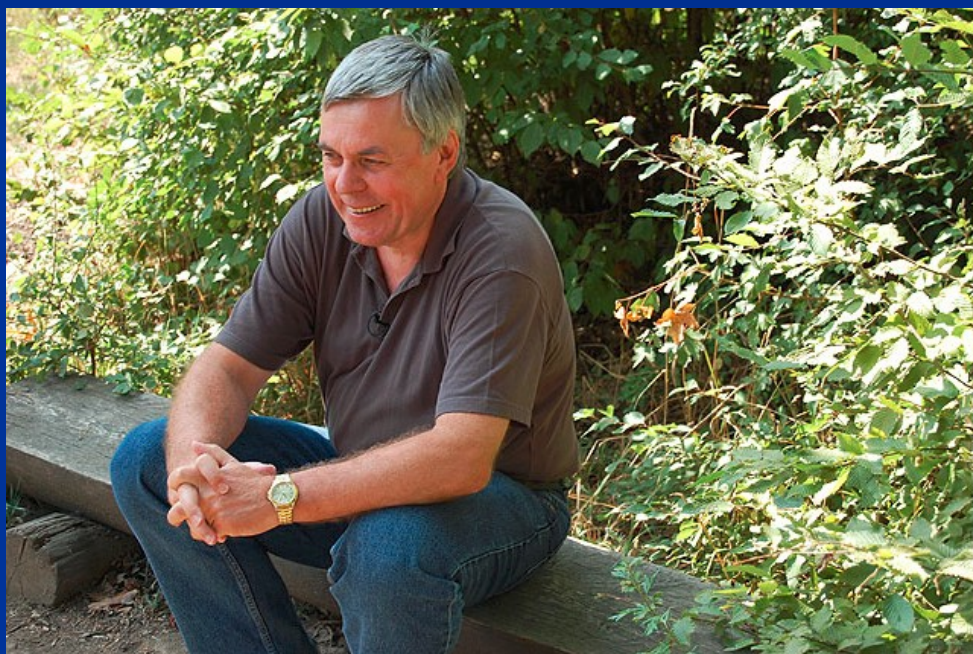
Ex.: EK (J. M. Barroso), každý stát 1 komisař

Evropský VOP na 5 let (N. Diamandouros)

Jud.: ESD (Soudní dvůr Evropské unie) xx

ESLP je orgánem Rady Evropy!

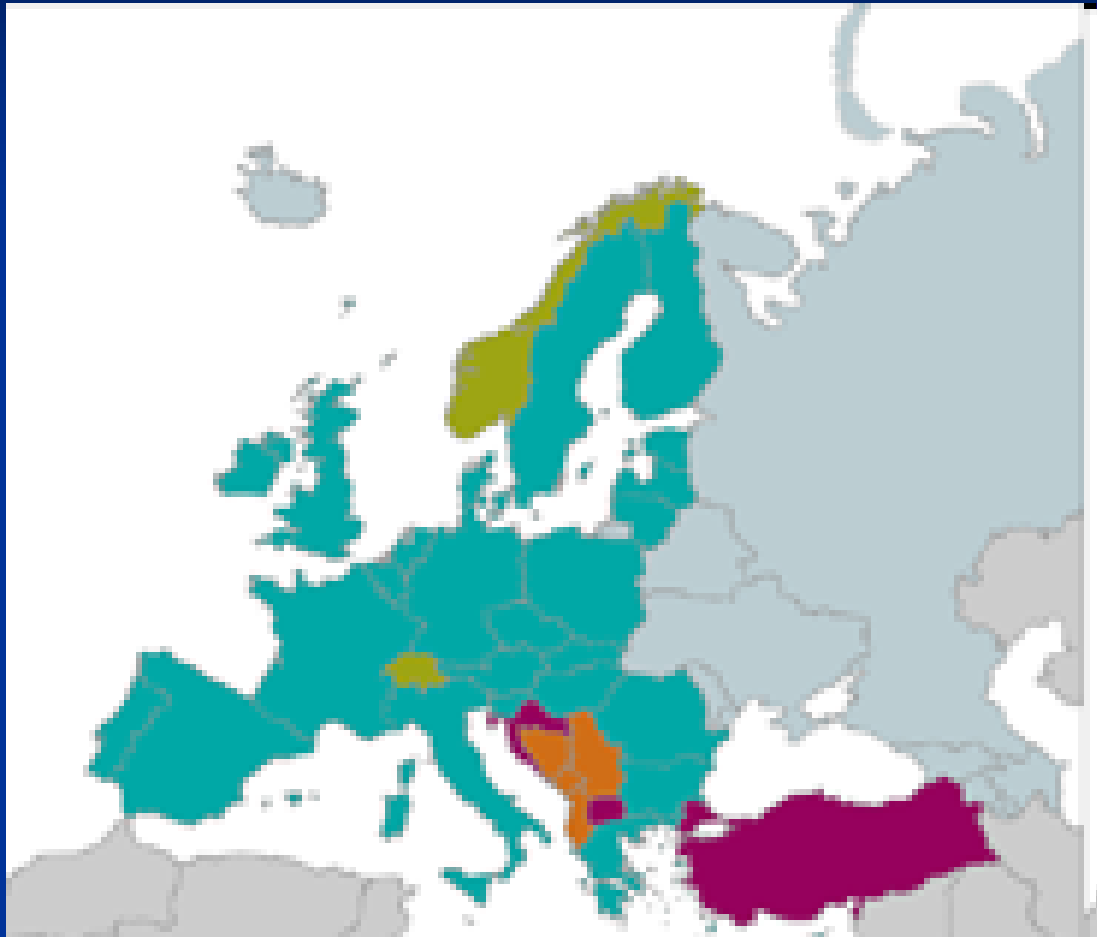
Jiří Malenovský, Vladimír Špidla

ESD (SDEU)

= Soudní dvůr Evropské unie

- každý stát po jednom soudci
- žalovat lze členský stát, ale i orgán EU
- náhrada škody, neaplikovatelnost aktu, nečinnost
- spec. řízení: řízení o předběžné otázce
(=prejudiciální řízení), www.justice.cz

EU

- Členské státy: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie
- Čekatelé: Makedonie, Turecko, Chorvatsko
- Členy nejsou: Srbsko, Černá Hora, Albánie, Bosna a Hercegovina, Švýcarsko, Norsko

Symboly EU

- Heslo: „united in diversity“
- Vlajka
- Hymna
- Měna
- Den Evropy: 9. květen 1950 – Schumanova deklarace

Společenství států

- Mezinárodní smlouvy, mezinárodní organizace
- Mezinárodní právo veřejné, nikoli soukromé
- Organizace regionální x celosvětové
- Typy společenství:
 - a) **Aliance**
 - b) **Sdružení**
 - c) **Asociace**: asociační dohoda mezi ČR a EU

Působení tří složek moci

- Legislativa: zákonodárny proces – etapy
- Typy předpisů
- Exekutiva: provádění předpisů, stížnosti apod.
- Pravomoc ex officio x z podnětu
- Judikativa: soudní systém
- Ex officio x z podnětu
- Rozhodování o vině a trestu x spor x správní soudnictví

Soudní systém

- 1. OS (nebo 1. KS)
- 2. KS (2. VS)
- 3. NS (3. NS)

NSS

ÚS = negativní zákonodárce

